

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asia: HE 139/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta ja asevelvollisuuslain 3 §:n muuttamisesta

Jehovan todistajat on Suomessa jäsenmäärältään suurin rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta. Yhdyskunnassa oli vuoden 2017 lopussa 17 685 jäsentä. Jäsenmäärä on viime vuosina ollut lievässä laskussa.

Taustana Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä annetun lain (jäljempänä vapautuslaki) säätämiseksi oli, että Jehovan todistajien uskonnollinen vakaumus kielsi sekä aseellisen palveluksen että sitä korvaavan palveluksen suorittamisen. Tämän johdosta palvelukseen määrätty Jehovan todistajien jäsenet yleensä kieltäytyivät siviilipalveluksen suorittamisesta ja heidät tuomittiin ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

Lain säätämiseen johtaneeseen tilanteeseen vaikuttivat tietyt Jehovan todistajien erityispiirteet. Jehovan todistajat –uskonnollinen yhdyskunta on osa maailmanlaajuisesti toimivaa, keskusjohtoisesti järjestäytyntä uskonnollista liikettä. Ylin päättävä elin on Yhdysvalloissa kokoontuva Jehovan todistajien hallintoelin, joka koordinoi liikkeen toimintaa ja käytäntöjä sekä päättää liikkeen raamatuntulkinnasta. Jehovan todistajien raamatuntulkinta ei ole muuttamaton, vaan siinä on liikkeen historian aikana tapahtunut useita muutoksia. Liikkeen jäseniltä edellytetään kuitenkin kulloisenkin tulkinnan hyväksymistä ja siitä poikkeavien näkemysten ilmaiseminen voi johtaa erottamiseen yhdyskunnasta.

Jehovan todistajat korostaa vahvasti liikkeen raamatuntulkinnan noudattamista käytännön elämässä. Seurakunnissa vanhimisto huolehtii kurinpitomenettelyssä, jossa jäseniin kohdistuvia seuraamuksia ovat muun muassa julkinen ojennus ja erottaminen. Liikkeen jäseniä kehoitetaan välttämään kanssakäymistä seurakunnasta eronneen tai erotetun kanssa muissa kuin välttämättömissä asioissa.

Jehovan todistajien linja suhteessa siviilipalvelukseen oli siis määritelty kansainvälisen liikkeen keskusjohtossa. Jos yksittäinen jäsen toimi tämän linjauksen vastaisesti, häneen kohdistui omassa seurakunnassaan huomattavia seuraamuksia.

Jehovan todistajien suhtautuminen siviilipalvelukseen on vapautuslain säätämisen jälkeen muuttunut. Yhdyskunta ei enää kiellä jäseniltään siviilipalveluksen suorittamista, eikä siviilipalveluksen suorittamisesta seuraa jäsenelle kielteisiä seuraamuksia yhdyskunnan

sisällä. Kysymys siviilipalveluksen suorittamisen uskonnollisesta hyväksyttävyydestä jää siten kunkin jäsenen yksilökohtaisen harkinnan varaan.

On mahdollista, että osa Jehovan todistajien jäsenistä jatkossa henkilökohtaisesti tulkitsisi liikkeen opetusta siten, että se estää siviilipalveluksen suorittamisen. Tällaisessa tapauksessa tilanne ei kuitenkaan olennaisesti poikkea muiden ns. totaalikieltäytyjien tilanteesta. Ne erityiset olosuhteet, joiden perusteella vapautuslaki aikoinaan säädettiin, eivät ole enää voimassa. Näin ollen ei ole enää perusteltua, että Jehovan todistajia kohdellaan asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen suhteen eri tavalla kuin muita ns. totaalikieltäytyjiä.

Hallitusneuvos

Joni Hiitola